

فرهنگ مردم شهر یزد

با تاکید بر آئین‌های سور

تالیف

دکتر یعقوب شربتیان

عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار

دکتر علی باصری

عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

امیر رضا روان

ویراستار علمی

دکتر سولماز چمنی

انتشارات آثار فکر

۲۲۷۱/۱۳۱

کتابخانه ملی ایران
سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه	شربتیان، یعقوب، ۱۳۴۹ -
عنوان و نام پدیدآور	فرهنگ مردم شهر یزد با تاکید بر آیین‌های سور / تالیف: یعقوب شربتیان، علی باصری، امین‌رضا روان - ویراستار علمی: سولماز چمنی.
مشخصات نشر	تهران: آثار فکر، ۱۳۹۷
مشخصات ظاهری	۱۷۶ ص. - مصور (رنگی)، نقشه (رنگی).
شابک	978-600-8833-39-0
وضعیت فهرست نویسی	فیبیا
موضوع	فرهنگ عامه -- ایران -- یزد (استان)
موضوع	Folklore -- Iran -- Yazd (Province)
موضوع	یزد -- آثار تاریخی
موضوع	Yazd (Iran) -- Antiquities
شناسه افزوده	باصری، علی، ۱۳۵۳ -
شناسه افزوده	روان، امین‌رضا، ۱۳۵۷ -
شناسه افزوده	چمنی، سولماز، ۱۳۶۴ - . ویراستار
رده بندی کنگره	۴۲۹۱GR ی ۴ / ش ۴ ۱۳۹۷
رده بندی دیویی	۰۹۵۵۹۴۲/۳۹۸
شماره کتابشناسی ملی	۵۲۵۰۷۸۴

تهران: میدان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین - خاندان شهید وحید نظری
پلاک ۹۹ - طبقه دوم

تلفن: ۶۶۹۶۷۳۵۵

فرهنگ مردم شهر یزد با تاکید بر آئین‌های سور

تألیف: دکتر یعقوب شربتیان - دکتر علی باصری - امین رضا روان

ویراستار علمی: دکتر سولماز چمنی

ناشر: انتشارات آثار فکر

چاپ: اول ۱۳۹۷

تیراژ: ۵۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۳۳-۳۹-۰

قیمت ۱۹۰۰۰ تومان

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

۷	پیشگفتار
۱۱	۱. بخش اول: کلیات تحقیق
۱۳	مقدمه
۱۴	۱.۱. تعریف مفاهیم
۱۶	۱.۲. اهداف تحقیق
۱۶	۱.۳. اهمیت و ضرورت تحقیق
۱۸	۱.۴. چارچوب نظری
۲۱	۱.۵. روش و فنون تحقیق
۲۲	۱.۶. ویژگی‌های محل تحقیق، خصوصیات کلی استان یزد
	۲. بخش دوم: فرهنگ عامه مردم یزد، بررسی مردم شناختی سنت‌های مادی، شفاهی، رفتاری و اعتقادات
۴۱	
۴۳	۲.۱. سنت از دیدگاه انسان‌شناسی
۴۴	۲.۲. سنت‌های شفاهی
۵۵	۲.۳. سنت‌های رفتاری
۷۲	۲.۴. سنت‌های مادی
۹۲	۲.۵. باورها و اعتقادات
	۳. بخش سوم: بررسی مردم‌شناسی آئین‌های سور شهر یزد
۹۹	
۱۰۱	۳.۱. تعریف مفهوم جشن
۱۰۲	۳.۲. جشن‌های ملی و اسطوره‌ای

- ۱۱۵ ۳,۳ جشن‌های خانوادگی
- ۱۳۰ ۳,۴ جشن‌های کشاورزی، محصول و خوراک
- ۱۳۳ ۳,۵ جشن‌های دینی و مذهبی
- ۱۴۱ ۳,۶ جشن‌های زرتشتیان
- ۱۷۰ منابع
- ۱۷۵ فهرست پاسخگویان

www.ketab.ir

پیشگفتار

جشن واژه‌ای است بسیار کهن، که بار گرانی از معانی و سنت‌های دیرین را به دوش دارد. این لغت که امروزه به جای عید و ایام خوشی به کار می‌رود، در قدیم برای اطلاق به مراسمی به کار می‌رفت که آئین‌های دینی را با سرور و شادمانی توأمان می‌ساخت. به عبارت دیگر جشن ستایش و پرستش دینی همراه با شادمانی محسوب می‌شد. امروزه مردم شناسان و جامعه‌شناسان در فرهنگ‌های گوناگون در جستجوی شیوه‌های متفاوت اجرا و برگزاری جشن‌ها هستند. آئین‌های سور و جشن‌ها راهبردهای فرهنگی هستند که انسان برای تولید ثبات و در کنار هم بودن ابداع نموده است. جشن و شادی از واقعیت‌های زندگی آدمیان محسوب می‌شود از این دیدگاه جشن‌ها تنها نوعی سرگرمی و امری گذرا و موقت در زندگی انسان نیست بلکه نیاز حیاتی انسان است که ریشه در تمام ابعاد فرهنگی - اجتماعی بشر دارد.

از منظر مردم‌شناسی از مهم‌ترین کارکردهای مراسم آئینی و جشن‌ها گردهم آوردن مردم در فواصل زمانی منظم و حفظ خطوط ارتباط و انسجامی آنان می‌باشد که از طریق یکپارچه‌سازی جامعه، باعث اعتبار بخشیدن به وضع موجود و در نهایت، ثبات اجتماعی در سطح جامعه می‌شود. علاوه بر آن جشن‌ها و آئین‌های سور با فراهم آوردن زمینه تقویت و تأیید دوباره پای بندی جامعه به یک رشته ارزش‌ها و باورهای خاص که ممکن است فراموش یا کم رنگ شده باشند می‌توانند موثر واقع شوند.

شهر یزد زادگاه بسیاری از مناسک، آئین‌ها، باورهای کهن مذهبی، قومی و جشن‌ها است این شهر با حضور اقوام و پیروان مذاهب که آئین‌ها و جشن‌های گوناگونی را برگزار می‌کنند پایگاه مهمی برای تحقیقات مردم‌نگاری و مردم‌شناسی محسوب می‌شود. در اکثر مناسک و جشن‌های که در یزد برگزار می‌گردد مردم به گونه‌ای رمزگونه و نمادین مجموعه‌ای از رفتارهای آئینی را باز می‌نمایانند. و هر یک از عناصر شکل دهنده

این آئین‌ها به گونه‌ای در ساختار فرهنگی زندگی مردم و هویت بخشی به آنان نقش دارد.

برگزاری جشن‌ها، همان گونه که در "درازای زمان" به یک شیوه و روال بر جای نمانده، در "پهنای مکان" نیز به یک گونه برگزار نمی‌شود. مردمان هر شهر، منطقه و آبادی، جشن‌ها و آئین‌های سنتی را متناسب با وضع اقلیمی، قومی، تاریخی و اعتقادی ویژه آن محل برگزار می‌کنند. گرچه امروزه به مرور زمان بسیاری از این آئین‌ها و جشن‌ها در حال فراموشی‌اند و برخی از آنها تنها در حافظه نسل کهنی است که به همراه آنان نابود خواهند شد.

بر این اساس برای ساخت آنچه از این میراث بزرگ بر جای مانده است، باید گام‌های برداشت را به جمع‌آوری اطلاعات اقدام نمود و به نسل جوان و نسلی که فردای این دیار از آن ارث می‌برد، بنابراین ثبت این میراث و نگهداری از آن یکی از رسالت‌های مردم نگاران و تحلیل‌کنان در بر عهده مردم‌شناسان می‌باشد.

پژوهش حاضر که بخش عمده آن به صورت میدانی انجام شده در مجموع به قسمت کوچکی از فرهنگ عامه مردم شهر یزد اختصاص یافته و از سه بخش تشکیل شده است. بخش نخست کلیات تحقیق نام دارد این بخش شامل: مقدمه، اهداف، اهمیت، روش و ضرورت تحقیق، هم‌چنین چارچوب نظری و ویژگی‌های جامعه مورد مطالعه است. بخش دوم فرهنگ عامه نام گذاری شد؛ بر این اساس ادبیات عامه شهر یزد از چهار منظر سنت‌های مادی، شفاهی، رفتاری و اعتقادات بررسی شده‌اند. آخرین بخش این پژوهش نیز نگاهی مردم‌شناختی به آئین‌های سور یزد دارد.

قدردانی و سپاسگزاری:

از آنجا که جمع‌آوری اطلاعات فرهنگی درخصوص شهر یزد بدون همکاری مسئولین، کارشناسان، فرهیختگان فرهنگی و مردم سخت‌کوش یزد و هم‌چنین پژوهشگرانی که